

Práci předložila studentka: Tereza Vitnerová

Název práce: Změny vnějších povrchů koster dolních končetin způsobené tafonomickými faktory: Pohansko, 2. kostel

Oponovala: Anna Pankowská (Katedra antropologie Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni)

Cíl práce

Cílem diplomové práce bylo „zpracovat a následně vyhodnotit změny na vnějším povrchu kosti dolních končetin dospělých jedinců z druhého kostelního pohřebiště na Pohansku u Břeclavi, a to z hlediska tafonomických faktorů“. Cíl byl splněn.

Diplomová práce T. Vitnerové navazuje na práci Salavové (2019), která analyzovala povrch kostí horní končetiny. Předností diplomové práce Salavová (2019) byla především originální metoda. Bohužel předkládaná práce T. Vitnerové tuto originalitu ztrácí a zůstává tím velmi průměrnou.

Obsahové zpracování

V úvodu diplomové práce se autorka věnuje tafonomickým procesům, které mohou ovlivnit povrch kosti (disartikulace, fragmentace, způsob pohřbu atd.). U každé skupiny by bylo dobré uvést, jak konkrétně se daný proces podílí na sledovaných znacích (odlupování periostu, odhalená spongióza, přítomnosti prasklin atd.). Bylo by asi vhodnější zúžit spektrum tafonomických procesů a naopak udělat rešerši výzkumů, které se už konkrétně zabývají tafonomií povrchu kosti (Gummesson et al., 2017; Tappen, 1994 nebo Nielsen-Marsh and Hedges, 1997). Autorka se v úvodu věnuje disartikulaci, hromadným pohřbům nebo primárním a sekundárním pohřbům, které samozřejmě také ovlivňují kvalitativní zachovalost kosti (její povrch), ale důvod bývá spíše v zastavení dekompozice (působení mikroorganismů), proto mohou být např. sekundární pohřby lépe zchovalé než primární. Také rychlost dekompozice a skeletonizace (i u primárních pohřbů) může ovlivnit výslednou kvalitu povrchu kosti tím, že je inhibována činnost mikroorganismů (např. ve více humózních půdách atd.).

Tím se ale autorka dále nijak nezabývá. Z toho důvodu je popis jednotlivých tafonomických procesů trochu zbytečný. Celkově si myslím, že teoretický úvod měl být orientovaným jiným směrem. Postup digitalizace a příprava protokolů je popsána velmi přehledně a jasně, nicméně, v metodách chybí popis sledovaných znaků na kosti. U metody XRD by bylo dobré v navazujícím výzkumu zvážit její citlivost pro detekci železa. Způsob měření (např. hloubka záření) a celkové obsahy prvku v kosti mohou významně ovlivnit výsledek. Citlivější metodou je např. SEM-WDX (vlnově disperzní spektroskopie s elektronovým mikroskopem), ještě lépe ICP-MS. Ale to doporučuji konzultovat. U aplikovaných instrumentálních metod by měly být citovány původní zdroje a nakonec by mě u této části zajímalo, proč by alumosilikátový zvětrávací produkt byl oranžový? Děje se tak zvětráním?

Výsledky jsou srozumitelně a stručně popsány. Nebylo možné je vztáhnout k prostorové distribuci pohřbů na pohřebišti? V Diskuzi si nejsem jistá relevantností srovnání pohřebních zvyklostí raného středověku s mladým paleolitem (u barviva).

Formální úprava

Jazykový projev je slušný, citace jsou standardně uváděné, grafická úprava je v pořádku. Tabulky i grafy jsou v pořádku. Termín *heat map* mohl být jednoduše nahrazen termínem teplotní mapa, čímž by se ušetřil převod na kurzívu (někde kurzíva chybí). V anglickém abstraktu by bylo lépe anatomické termíny psát podle TA (*terminologia anatomica*), tj. bone(s) of pelvic girdle, bone(s) of free part of lower limb

Literatura

Gummesson S, Molin F, and Storå J. 2017. Taphonomy, bone surface characteristics and assemblage history: Finding Mesolithic bone depositions at Strandvägen, Motala. *Journal of Archaeological Science: Reports* 13:11-25.

Nielsen-Marsh CM, and Hedges REM. 1997. Dissolution experiments on modern and diagenetically altered bone and the effect on the infrared splitting factor. *Bulletin de la Société Géologique de France* 168(4):485-490.

Tappen M. 1994. Bone Weathering in the Tropical Rain Forest. *Journal of Archaeological Science* 21(5):667-673.

Otázky

Jak odlišujete praskliny a zlomy? Hodnotíte je jako jeden znak se dvěma názvy nebo to jsou dva oddělené znaky? V druhém případě by asi měly odlišný původ, tedy případný dotaz je jaký?

Jaký je podle Vás vztah mezi absencí periostálního povrchu a odhalenou spongiózou. Nemůže to být to samé, pouze jsou oba jevy různě lokalizované? Odhalený periostální povrch je na tělech kostí a odhalená spongióza na koncích. Jaký tafonomický proces dané znaky způsobuje?

Navrhovaná známka

Velmi dobře

Datum:

Podpis: